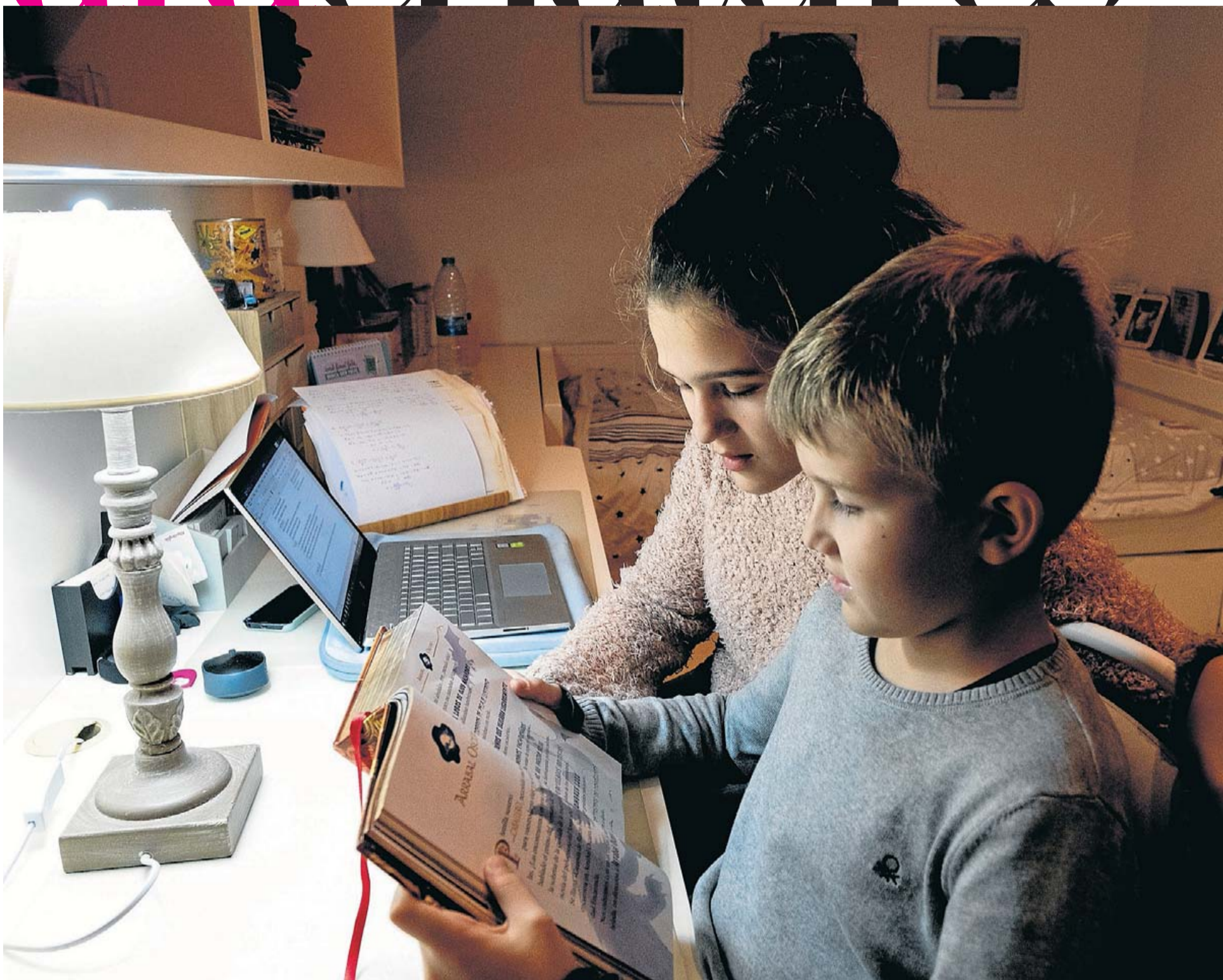

ara criatures

MANOLO GARCIA

UN VINCLE PER A TOTA LA VIDA

PAUTES PER GESTIONAR UNA BONA
CONVIVÈNCIA ENTRE GERMANS

P. 4-5

Escola

QUAN EL TREBALL PER PROJECTES ÉS L'EXCUSA PER ESTUDIAR

A l'escola rural Epiqueia de Sant Joan de Mediona (Alt Penedès), treballen per projectes. Mestres i alumnes de totes les edats acorden un tema per investigar i el tema es treballa de manera interdisciplinària

TRINITAT GILBERT

L'escola rural Epiqueia, situada a Sant Joan de Mediona (Alt Penedès), treballa per projectes, és a dir, els alumnes –mitjans i grans– i els mestres acorden un tema per investigar, que es treballa de manera interdisciplinària. El tema, doncs, es converteix en l'excusa per pensar, llegir, construir, calcular, escriure, dibuixar, i, en resum, estudiar els conceptes que els currículums escolars de primària marquen. “La manera de treballar el currículum de primària és molt diferent a la nostra escola que en d'altres, que treballen amb llibres de text o amb itineraris didàctics preestablerts”, explica la directora de l'escola, Mar Esteve.

Per exemplificar-ho, la directora explica quin va ser el projecte del primer trimestre que van fer els alumnes mitjans. “En diem mitjans perquè l'escola rural es distribueix en comunitats de petits, mitjans i grans”, matisa la directora. El projecte va ser sobre els jocs.

El propòsit inicial va ser el de construir jocs, i a partir d'aquí van iniciar la investigació, que va acabar amb l'exposició dels jocs que es van inventar i fer. Ara bé, “el procés va passar per molts moments rics: van investi-

gar diversos jocs del món de plaça i de taula; van treballar els textos instructius de les normes dels jocs; van contactar amb persones apassionades dels jocs; van fer un estudi sobre l'evolució del joc al llarg del temps preparant unes entrevistes que entre tots van fer a gent de totes les dècades, des dels 10 fins als 90 anys, i les van comparar per treure'n conclusions”, explica la directora.

I encara més. “Van investigar com juguen els nens i les nenes avui, en l'actualitat, i per fer-ho van aprendre a fer una enquesta de preguntes tancades que van passar a totes les comunitats de l'escola per fer-ne recompte després, i van elaborar gràfics amb les dades i els van interpretar”, explica Mar Esteve. A més, van construir jocs des de l'esbós fins a l'obra final al taller. “En paral·lel, van utilitzar l'*scratch*, un llenguatge de programació amb el qual es poden dissenyar jocs. I en tot això, van pensar sobre el joc a partir de la seva experiència, de vinyetes del pedagog italià Francesco Tonucci [Frato]... I van jugar a jocs lògics, estratègics i motrius”, ens fa saber la directora.

Sobre la compatibilitat del treball per projectes amb el currículum que cal complir a primària, la directora de l'escola sosté que “és una de les millors maneres de desplegar les capacitats” dels alumnes. I en aquest punt, hi fa un apunt i matisa que la comunitat educativa de l'escola prefereix el concepte *capacitats* que competències.

ESTÀ CANVIANT LA MANERA D'APRENDRE

En aquest punt, i per entendre el perquè del treball de projectes que impulsa Epiqueia, però també altres escoles, el professor jubilat Ramon Casals assenyala que la manera d'aprendre dels alumnes actuals ha canviat respecte a fa 40 anys. Hi coincideix la doctora en psicologia Susanna Pérez, que diu que tenen “unes vivències, família, entorn, cultura, valors, tecnologia, experiències i coneixements” diferents. Per tant, la manera d'estudiar també s'ha d'adaptar a aquest canvi.

Tot i això, la directora de l'escola assegura que els “projectes són una part de la vida escolar, no ho són tot”. I, a més, “el currículum és per a l'escola un

L'apunt ¿I si un alumne no està d'acord amb el tema consensuat del projecte?

Perquè el projecte es tiri endavant, el grup hi ha d'estar d'acord, però sempre hi pot haver alumnes que prefereixin altres temes. “Llavors, els professors busquem la manera que l'alumne pugui ser atès, ja sigui amb un treball autònom, una proposta individual d'investigació o una activitat puntual”, explica la directora de l'escola Epiqueia.

El llibre

'Aventures d'aprenentatge. Construir escola amb el treball per projectes' (Ed. Eumo, 2019)

Aventures d'aprenentatge (Eumo 2019) és el llibre en què Mar Esteve recull alguns aspectes de l'experiència pedagògica a l'escola Epiqueia. Un dels temes que hi tracta és el del treball per projectes, però també aborda molts altres temes pedagògics com la funció de l'escola, el fer de mestre o la renovació pedagògica. La voluntat de l'autora es compartir saber pedagògic i també oferir els resultats d'aquesta iniciativa de manera que pugui enriquir altres experiències.

Epiqueia és una escola rural que va néixer de la iniciativa d'uns mestres i famílies a Sant Joan de Mediona (Alt Penedès). Just ara s'està construint un nou edifici per a l'escola.
FOTOS: MARIO VALVERDE

marc que tenim present en tota situació i propòsit". És a dir, "el currículum esdevé un camí a experimentar i a desplegar per part dels docents en la concreció singular de la pràctica", explica Esteve.

MANERES D'APRENDRE

Una altra de les pràctiques pedagògiques de l'escola és la rotllana, que té lloc a primera hora del matí. "La rotllana és un lloc d'acollida on tot-hom ha de ser reconegut en la seva singularitat (amb el seu nom propi, amb el seu marc cultural i familiar, amb la seva manera de ser i d'estar...) i apreciat en aquesta singularitat", diu la directora.

La importància de la rotllana encara va més enllà. "S'hi aprèn a dir i a escoltar, a oferir i a rebre, a reclamar ajut o comprensió i a donar ajut o comprensió, a defensar i a acceptar; a dialogar i, en el millor dels casos, a estimar... Fer rotllana cada dia durant anys, dona forma. La

rotllana és la possibilitat de la vida en comú, de la comunitat. Qui ha viscut la comunitat en algun lloc o moment ja la porta a dins per sempre i podrà tenir-la present quan es trobi en situacions fredes, insolidàries o inhòspites", opina Esteve.

Seguint aquest fil, la directora indica que els temes de què es parlen no es forcen, i els professors deixen que "en cada etapa hi hagi el to que correspon a l'edat de cada criatura". En

concret, els alumnes tant poden parlar de somnis, d'anècdotes, de records o d'experiències familiars, com d'altres qüestions "relacionades amb la vida a l'escola, com ara aspectes de convivència i relacions, coses organitzatives d'autogestió de l'espai i dels materials, de càrrecs". Altres temes, sobretot en el grup dels grans, són els fets d'actualitat, les recomanacions de lectura o, fins i tot, temes de ciència, perquè "hi ha un grup que està molt aficionat als

temes científics", explica la directora d'Epiqueia.

Per la seva banda, a educació infantil i també a cycle inicial, "les aventures d'aprenentatge no tenen els ingredients d'un projecte", sinó que són "centres d'interès". És així perquè un projecte neix després d'una reflexió entre els alumnes, fet que provoca que hi hagi un propòsit que mobilitzarà l'acció. En canvi, "en les primeres etapes escolars, la vida està més enclavada en el present i, per tant, els interessos sorgeixen de manera espontània i no a través de processos de deliberació que suposen un nivell d'autoconsciència més gran", diu Esteve.

AVENTURES D'APRENTATGE

Els projectes i les rotllanes són algunes de les "aventures d'aprenentatge" de l'escola Epiqueia, com als mestres els agrada dir. Poden ser diferents respecte d'altres escoles, perquè "no hi ha una única manera de fer de mestre", opina Mar Esteve. En aquest sentit, si demanem a la directora com definiria el paper que ha de jugar el mestre, Esteve sosté que "el mestre és qui sap establir

una relació gratuïta –que no espera res a canvi– amb els infants i els joves". I, al seu parer, aquesta relació té unes característiques concretes: "És de respecte i de confiança, i permet el desplegament de cada persona. És una relació que encomana el desig d'entendre i d'apreciar el món i les accions humanes. Una relació que es basa en la mirada atenta de la necessitat de l'altre i que és lúcida i estratègica per trobar el camí de l'acompanyament".

I encara més. "El mestre no té només un compromís personal amb cada infant o jove, en té un de comunitari amb el qual fa possible i testimonia una manera de viure plegats", afirma. I per reblar-ho afegeix que "el mestre també ha de ser una persona que es conegui a ell mateix, amb les seves dificultats, cansaments, dubtes i amb la seva convicció, les seves traces". Dit amb altres paraules, "com més es coneixin i més sincers siguin amb ells mateixos, més lliures i clars estaran en la relació amb els infants i joves", conclou la directora, Mar Esteve. Tota una declaració d'intencions que es tradueix en la manera que té de treballar i de plantejar l'ensenyament l'escola Epiqueia. ✦